

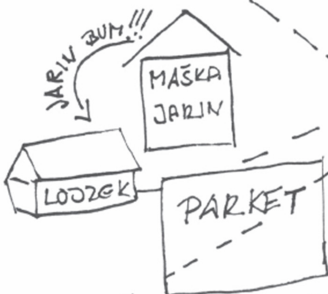
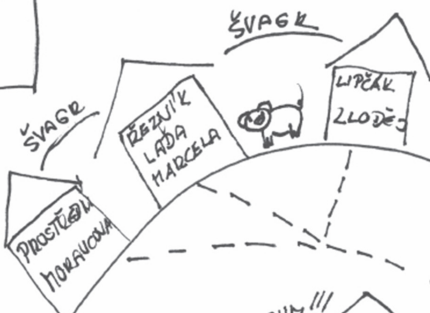
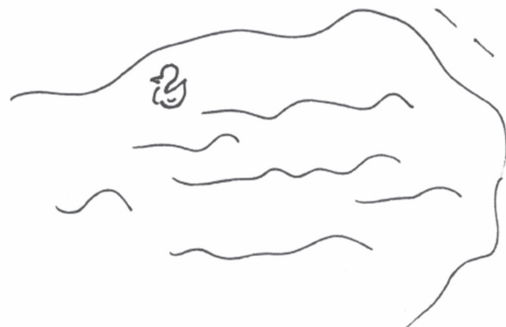
petra dvořáková

dědina

*pole, záviss,
chleč a občina*

host

PÍKOVKA

HEJVALOVI
BARÍKA

PETRKA

LIBA
VDOVA

VIDLEKVI

KONÁŘKA

STAŘÍ
VAVIŘCI

VYKRADELC

STAŘÍ
STŘECHCI

DOHNAL
MIREK

TRBOJKA
S VASKETI

MORAVEC

DOHNALOVO

STODOLA

MORAVCOVO

KRAVIN
PRAŠEČÁK

BLAZEVOVO

ROZKORDANVO

PŘÍHON

petra dvořáková
dědina

BRNO 2018

petra dvořáková

dědina

*pole, závisti,
chůň a občina*

© Petra Dvořáková, 2018

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2018 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7577-514-6 (PDF)

ISBN 978-80-7577-515-3 (EPUB)

ISBN 978-80-7577-516-0 (MobiPocket)

slovník

almara — skříň
baže — ano
bečet — plakat
botárka — botník
casnovat — škubat
cityrovat — peskovat
crcat se — loudat se
cukrle — sladkost
čuňa — pusa
dódik — dědeček
džingla — hubený člověk
fakan — dítě
gatě — kalhoty
gábl — kabel
hlidat — dívat se
chcanda — malá holka
kafrat — mluvit zbytečně
kibicovat — dávat nevyžádané rady
kotouč — kolečko
krupaj — krupice
měchačka — vařečka
mucha — moucha

murovat — loudit
ovrat' — místo na poli, kde se obracejí pluhu
pajšl — vnitřnosti, žaludek
panimatka — tchýně
pantatik — tchán
pejř — pýr
pót — pouť
prndat — mluvit zbytečně
psireň — velká zima
scánky — moč
scat — močit
skřipka — chřipka
smažinka — kobliha
střešně — třešně
střitka — kůrka
svarba — svatba
ščáva — šťáva
škraně — tváře
šráčí — křoví
šrákat — čmárat
trdlit — dělat hlouposti na veřejnosti
vobrat — revoluce
vofrňovat — ohrnovat nos
voprndovat — lelkovat
vycajchnovat se — ukázat se
zajic — králík
zajičárna — králíkárna
zfamřnět — stát se namyšleným
zletyrovat se — uzdravit se
žlica — lžice

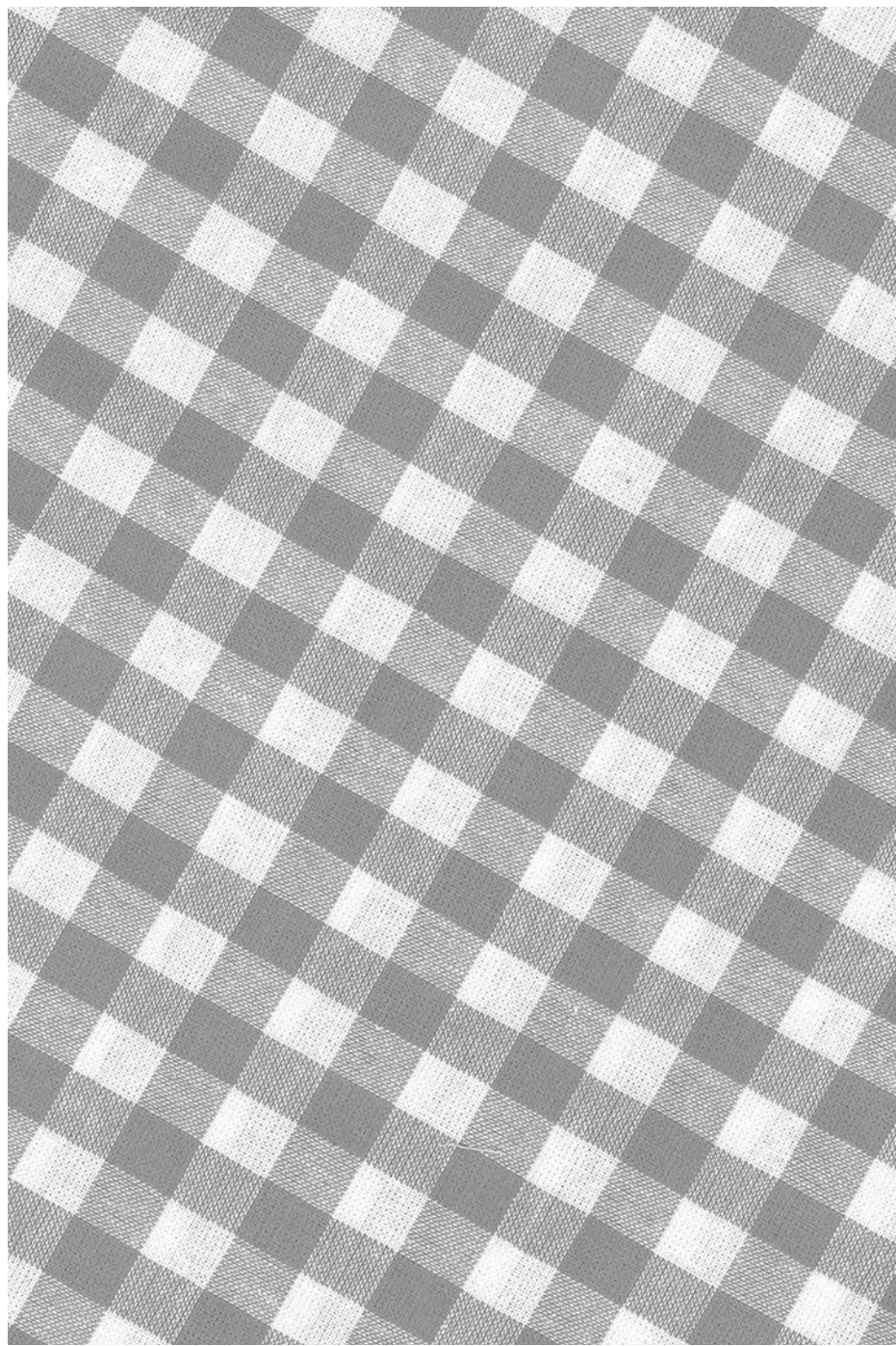
varování

Tuto knihu jsem napsala jazykem, který je mi vlastní. Slychala jsem ho od dětství na Vysočině, kde jsem se narodila a kde už spoustu let nežiji. Ten kraj mám ale navždy pod kůží, protože tak to my lidé odtud zkrátka máme.

Ačkoliv se *moje dědina* nachází kdesi v mezípatrech fantazie, posloužila mi jako prostor pro uchování tohoto mého *prvního jazyka*. Je tak divoký, že i ta nejbenevolentnější pravidla českého pravopisu jsou na něj krátká. Nezbýlo než *psát tu řeč* tak, jak ve mně zněla, navzdory nárokům gramatiky.

Citlivé čtenáře tedy varuji: pokud trváte na spisovné češtině a dodržování všech pravidel pravopisu, může pro Vás být četba této knihy trochu dobrodružná. V případě, že se rozhodnete toto riziko podstoupit, věřím, že právě tento můj *první jazyk* Vás do příběhu vtáhne tou nejpřímější cestou.

Autorka

**Ta naše Petruška,
nevím,
co z ní bude**

Takový děcko to je malý, sotva pět jí je, ale jak ona umí lhat a podvádět, to žádný děcko neumí. Však já se po ní dobře dívám. A vyčuraná je taky až na půdu.

Už se zase domáhá na dědovi, jestli jí dá kokino.

„Myslím ani nemám,“ odpovídá děda, ale ona moc dobře ví, že má. Však jsem ji načapala, jak se mu po poledni přehrabovala v almaře. Dokonce židli si přistavila, aby viděla do horních poliček.

„Tak se podívej,“ loudí. Děda jde, otevře skříň, chvíli se přehrabuje v poličce, má to schovaný až vzadu, za krabičkou s dokladama.

„Leda hašlerku,“ zašustí pytlíkem a podá jí bonbón. Ona po něm chmatne, ani nepoděkuje a už si ho cpe do pusy. Koulí u toho očima, mlaská, div jí sliny neukápnou. Vlasiska rozčuchaný zrovna jak koudel, učesat si to pořádně neumí. Ale co já bába budu holku pořád vychovávat, od toho má mamu s tatou.

„Aby ses nezalkla,“ zahučím na ni. Trochu se sice zarazí, ale hned se otrepe a letí pryč.

Kde jen se to v tom děcku vzalo, to na to nikdo nepřijde. To ta od dcery, ta je lepší. Hodná, šikovná. Ale u týdle, to se ještě dočkáme. Ještě že ji nemám na hlídání často.

To by mně z ní hlava praskla. I ty tři dny mně stačí. To už jsem jí dvakrát povídala, že zlí lidi půjdou do pekla.

„A kdo jsou zlí lidi?“ vyptávala se.

„To je ten, kdo lže a švindluje,“ odpovím jí. Vidím, že o tom chvilku přemejšlí, ale dlouho ne.

„A co se dělá v pekle?“

„Tam se strčíjou lidi do kotla a vaříjou se.“

Já vím, že se děcka nemají strašit. Však mně snacha kvůli tomu už párkrát udělala zle. Ale tahle holka je tvrdá. Ta se nebojí. Tu může člověk strašit, jak chce, s ní to nic neudělá.

A když se odpoledne hraje Člověče, nezlob se, to není jedinýho kola, kdy by nezašvindlovala. Roztočí kostku, švihne s ní po stole, až pobourá půlku figurek, kostka zapadne pod stůl a ona hned po ní skočí. Jakože je ochotná, aby se druzí nemuseli kvůli ní ohejbat. Ale jen co leze zpod stolu, už křičí: „Šíííst!“

Kolikrát ještě vidím, jak kostkou natáčí.

„Švindluješ!“ huknu.

„Ne, ne,“ lže mně do očí.

„Vždyť jsem tě viděla!“ já na ni.

Už už otvírá pusu k další lži, ale skočí do toho děda: „Tak ať hází znova.“

To mě naštve. Pořád se jí podávají prsty. A to se nemá dělat. Petruna už ale hodí znova a jako na potvoru jí padne šestka.

„Šíííst,“ vyhrkne nadšeně. A hned vyhodí dědovu figurku. Nemusela by, mohla by hrát jinou, ale ona schválně ne. Takhle se děcko nikdy nevychová.

„Zejtra se mnou půjdeš za bábičkou Kovářovou,“ zamračím se. Víím, že tam nerada chodí. Bojí se psa a taky, jak tam mají takový prudký schody do vršku na půdu. Však jsem

jí jednou řekla, že tam nahoře je bubák. Nechce se jí, ale půjde. Mám tam slíbený malý kuřata. Na červenec z nich budou pěkný slepičky.

Druhej den jdu pro Petrušu do školky. Venku je vedro, i když je teprve květen, crčí ze mě pot, jak se ženu. Petru-na lítá po třídě, s obědem byla hotová první, ale pusu má ještě celou ušmudlanou. Za celý dopoledne si vlasy ani jednou nepročísala. Mělo by se jí to ostříhat, ale ona se nedá. A přitom ty cuchtance, co tam má, to je tak akorát, aby do toho chytla vši.

„Copak tady nemáte zrcátka?“ zamračím se na ni, když se přihrne do šatny. „Jdi se na sebe podívat, jakej seš mouřenín!“

„Nemáme, nemáme,“ poskakuje, jako by jí to bylo jedno.

„Já vím, že máte, jen běž,“ strčím ji do umývárny. Nelíbí se jí to, to jde vidět. Pouští vodu, šmudlí si pusku, pořádně to ale neudělá, pak se ani neutře a letí zpátky. Začíná mě rozčilovat. „Podívej se, jak vypadáš. Seš celá mokrá a jen sis to víc rozmazala.“ Chvíli se s ní handrkuju, ať se jde umýt znova. Vzpouzí se ale ještě hůř, tak nakonec popadnu z kapsy u zástěry kapesník, nasliním ho a pusku jí utřu sama. Ječí jak tur, ale dobře jí tak. „To máš za to, neposlucho,“ strčím kapesník zpátky do kapsy.

Než se holka převleče, prohlížím si obrázky na nástěnce. Hledám, jestli tam je nějakej její. Ale ani se nemusím dlouho dívat, hned to poznám: „A co že to děláš takový čmáranice?“

„To jsou princezny.“ A už letí ze dveří pryč, já sotva za ní. Málem vrazím do Věruny Vavirkovy.

„Nevíte, teta, jestli už je naše malá po obědě?“ ptá se mě jak blbá. Copak já sleduju cizí děcka?

Petrunu dohoním až u jednoty. Už z dálky vidím, jak se vyhoupne na lavičku vedle vožralého Lojzka a lepí obličej na výlohu, aby viděla, co se děje uvnitř. Maruna tam zrovna cosi probírá s Maškou.

„Jedeš z toho dolů?“ huknu na Petrunu. Nemám zapotřebí, aby Maruna vykládala, že jí naše děcko vopatlalo sklo.

„A kerá ty seš?“ chechtá se Lojzek na holku. Kdepak, ta se nebojí. Jiná by se takovýho zarustlýho smradlavýho chlapa lekla, ale ona ne.

„Střechová,“ odpoví jak nic. Vidím, že by se hned pustila do hovoru, ale já nedovolím. Čapnu děcko za ruku a nepustím přes celou dědinu až ke Kovářovému. Vrátka před jejich chalupou si otevřu sama, však se zvonit nemusí. Bábička o mně ví. Je to tam maličký, starej domeček, už se to ani neopravuje. Chodí se přes dvorek mezi kůlnama. Na něm má bábička takovýho starýho blbýho jezevčíka. Je to zuřivec, člověk by doma takový zvíře nechtěl. Však musí být na řetízku ve dne v noci. Jinak by cvakl zubama raz dva. Ale uštěkat se může. To jo.

„Vidíš, kousne tě,“ ukazuju holce psa. Dvorek je maličkej, řetízek dlouhej, vidím, jak se Petruna bojí, že na ni pes dosáhne, tlačí se kolem plotu, sice vidí, že tam pes nemůže, ale i tak to k chalupě přeběhne.

„Ale, buď zticha!“ hukne na psa Kovářka. Zahlídla nás z okna. Zve nás dál. Kuřata má už nachystaný v krabici, pěkně to pípá na celý kolo, však jsem si jich vzala osm.

„Pod se podívat na kuřátka, jaky só žlutóčký,“ podává Petruně ruku. Ta se mně vyškubne a letí k babce, jako by byla domácí, kdepak, ta se upejpat nikde nebude. Babka otevře krabici, Petruna se dívá, jaký jsou maličký, však i mně se líbí.

„Co to tady mají?“ ukazuje Petruna na misku.

„To mají vajíčko, vařený, aby ti rychle vyrustly,“ hladí jí po hlavě Kovářka.

Kdyby tak věděla, co je to za děcko, dala by si pozor. Potom dá Petruně kuře na ruku. Ta se prvně bojí, ale pak se jí to líbí. Obhlíží kuře a hladí je po hlavičce. Z ničeho nic ale rukou šklubne, až kuře málem pustí na zem: „Fuj, ono se pokadilo.“

„Ale co se štítíš, však taky chodíš na záchod,“ odpovím jí a radši kuře vrátím do krabice. Aby se mu tak něco stalo. Než se otočím, otře si jak pitomá posranou ruku o tričko.

„Čuně jedno, to se dělá?“ hubuju jí, když jí to v kuchyni u umyvadla zkouším vyčistit. Nechám babce dvě stovky, víc nechce, ale domů ještě nemůžeme. Nachystala buchtu s čajem, tak musím posedět. Je ráda, když s ní někdo prohodí slovo.

„Však malá ať si de do seknice,“ kejvne ke dveřím, co vedou z kuchyně. A to je Petra jak divá.

„Ať tam něco nerozbiješ,“ pohrozím jí. Nechám raději pootevřený dveře, abych na ni viděla.

Chvilku je ticho, jen slyším, jak vrže dřevěná podlaha. Potom se ozve drnkání.

„To só stary hósle po dědóškovi,“ zavolá babka, „šak si to vyzkóšé. Dyž ti to pude, dám ti je dom, aby ses učila.“ Petruna vezme housle do kuchyně, strčí je pod krk a zrovna smyčcem zavrzá, div že mně to uši neurve.

„Prstikama musíš mačkat noty, pěkně podle sluchu,“ radí Kovářka, ale Petruna zas jen smyčcem jak kravu za vocas. Pak zkusí otočit kulikem, zarve za to tak, že než stihnu přiskočit, struna rupne. Já bych to děcko přerazila! Kovářka ale mávne rukou:

„Dyť na to stěně nikdo nehraje.“

Petruna ještě chvílku šmidlá na třech strunách, ale nakonec toho nechá.

„Kdepak, ta u ničeho nevydrží,“ šlehnu po ní schválně zlejma vočima.

Stejně jsou na ni housle veliký. Pak se vrátí do seknice a zas je chvíli klid. Zapovídám se s Kovářkou, na moment na malou zapomenu. A hned je rána. Vyletím ze židle, až mně srdce dvakrát poskočí, a honem do seknice. Petruna stojí nad převaleným květináčem. Okamžitě ji hubuju, ale Kovářka zas nic: „No bóže, dyť já sem to kvitko ani neměla ráda.“

Ale já už holku nespustím z vočí. Takový vostudy, co ona všude nadělá. To je pořád něco. Minulej tejden jsem ji nechala po dědině, že prej jen před barákem. A najednou vidím starou bábičku Vavirkovou, jak letí se sekyrkou za rybník a volá, ať si jdu pro holku. A ona mně ta malá kdesi sebrala misku, a že přes plůtek natrhá třešně. Na cizím! Ale spravedlnost přišla — jak se natahovala, ruka jí uvízla mezi plaňkama v plotě, nemohla tam ani zpátky. Řvala tam tak dlouho, až ji zaslechla Vavirkovka, která jela na kole od Heluny. Sekyrkou vyklepla plaňku, holka ruku vytáhla, nic se jí naštěstí nestalo, ale já bych se nejradši hanbou propadla. Ona si jde cizí třešně natrhat! A ještě misku si na to vezme! Kdepak, to už je v tom děcku.

Radši se zvednu a jdeme s holkou rychle dom. Kuřata se v krabici přesypávají, pípají na celý kolo, ale je to kousek, však to vydrží.

„A budeš se starat. A když nebudeš, tak ti umřou,“ postavím kuřata do předsíně před Petrunu.

Ona na to nic. Však co taky čekám. Ale říkám jí to, aby si to uvědomila. Kuřata jsou ještě malý, nemůžu je dát mezi slepice. Do zejtrka je nechám tady a děda jim udělá pod kulnou ohrádku.

Petruna kamsi odběhla, ale za chvilku se ke kuřatům vrátí. Nejdřív je jen pozoruje, ale jak se otočím — šup a už má kuře z krabice venku. Chvilku si s ním hraje, aspoň je klid. Pak ji to ale omrzí, nechá kuře na dlažbě a letí kamsi pryč. Kdepak by ona pomyslela dát je zpátky do krabice! Copak na to musí člověk pořád myslet? To se neuhlídá. Jak jdu přes síň do komory, houpane mně kuře zrovna pod nohy. Než se vzpamatuju, už je rozšlápnutý. Ale jak škaredě to křuplo, to se mně až špatně udělalo. Už se doopravdy dožeru.

„Petruno!“ zaječím a letím pro holku. Zrovna sedí v kuchyni u stolu a dělá blbosti s čajem v hrnku. Vytrhnu jí ho z ruky tak prudce, že čaj vychlejtne po ubrusu, ale je mně to jedno. Táhnu ji do síně, vůbec neví, co se děje, tak se ani nevzpouzí.

„Jen se podívej, cos provedla!“ křičím na ni.

Petra je chvilku zaražená, dívá se na rozšlápnutý kuře a pak se zeptá jak blbá:

„Proč má krev?“

„Protože je mrtvý!“ zaječím. „Kvůli tobě!“ Nemůžu přemoci vztek. Vidím, jak na mě zírá s otevřenou pusou, jako by tomu nerozuměla.

„A uděláme mu hrobeček, když je mrtvý?“

Krev se mně pění v žilách: „Neuděláme! Hodíme je na hnojník! Mohla z něj bejt slepička, ale nebude!“

Petruna začíná natahovat. To mě ještě víc dožere. „A nebul tady, nebo ti jednu vlepím,“ huknu na ni. Pak ji pošlu do kuchyně pro lopatku, že na ňu kuře naberu. Petruna přinese lopatku a už bulí. Jak mně je to protivný! Seknu jí na zadek. Ať má proč. Nakonec se mně vytrhne a uteče do seknice. Však já vím, kam to zalezla. Jak jsme tam stěhovali ty almary, takový místo pitomý tam mezi něma zůstalo,

tak jaksi za roh, a ona tam pořád leze, i nějaký věci tam, myslim, natahala. Ale ať si tam je.

„A dáš mně třicet korun z pokladničky,“ zavolám za ní. „Abych si mohla jít pro nový kuře.“

Nechám ji tam, dědovi nakážu, ať je doma, kdyby vylezla, a sama jdu ještě na zahradu. Však se musí takhle na jaře hodně okopávat, aby se plevel nerozrostl.

Vrátím se do baráku až k večeru, ještě v síni vyměním vodu kuřatům a jdu se vyslíct ze špinavejch hadrů. V kuchyni slyším dědu, jak cosi povídá s Petrou. Tak vida, že vylezla. Mají pootevřené dveře, na moment se zastavím a poslouchám.

„A tohle jsem maloval, když jsem byl ještě v učení,“ slyším dědu. To on zas ukazuje Petruně ty svý vobrázky. Má to ráda, i když je to pořád dokola.

„A kdo to je?“ vyptává se. Já ale moc dobře vím, že to dělá schválně.

„To je Masaryk,“ odpovídá děda. Taky ví, že si Petruna jen tak hraje, ale jako by mu to nevadilo. Zahlídnu, jak holka přejede dlaní po papíře. „To se tak stínuje,“ vysvětluje jí děda, „ukážu ti to.“

Pak vezme tužku, opře ji naležato a chvilku šráká. Holka ho zkouší napodobit, několikrát jí tužka spadne, ale pak ji děda chválí.

„A teď zas chvilku maluj. Dodělej toho koníka,“ povídá jí a posune k ní jinej papír. Jo, koníka, říkám si v duchu. Zas to bude nějaká patlanina, jako v tý školce. „Ale nepřetahuj, musíš pomalejc,“ napomíná ji děda.

„Tak?“ vyptává se Petruna a zpomalí pastelku. Děda přikejvne.

„Vidíš, jak to máš pěkný,“ chválí a přitom ji pohladí po vlasech. Takhle když se na ni člověk dívá, to by si řekl, že

je to takový klidný děcko. To ona se tak před dědou neprojeví. Ale jen je se mnou, dělá jak řas. Zas si vzpomenu na kuře a znova mě chytne vztek. Převlíknu se v koupelně do čistýho a jdu do kuchyně.

„Ty seš tady?“ škaredím se na děcko. Petruna po mně pokukuje, vidí, že se pořád zlobím.

„Tak ju furt nech,“ zahuhlá děda. „Vždyť je teď hodná, podívej, jakýho koníka pěkně namalovala. To já bych to v jejím věku takhle netrefil,“ ukazuje mně. Musím uznat, že na pět let to má pěkný. Jiný než v tý školce. Ale neřeknu jí to.

Vytáhnu z ledničky mlíko, nadrobím do hrnku chleba a posypu to krystalem. Mlíko ohřeju v kastrolku na sporáku a pak nadrobenej chleba zaliju.

„Tady máš večeru,“ odhrnu pastelky a strčím to před holku.

Nakloní nos nad hrnek a odsune ho: „Nechci.“

Už zase vidím ten její zatvrzelej výraz.

„Ale pak nic nebude.“

„To nevadí!“ odsekne.

„Sněž to, nebo přijde listonoška a sní ti to,“ pohrozím.

„Co jí to vykládáš za blbosti?“ utrhne se na mě děda. To on se jí vždycky zastává.

„Jakýpak blbosti?“ vyjedu, ale pak mávnu rukou. No co, když nechce, sním si to sama. Seberu hrnek a začnu z něj jíst. Petruna na mě čumí a dělá, že jí to nevadí. Jako by mě schválně chtěla dráždit.

„A uklid' to a spat,“ kejevnu k pastelkám. „Nebo bude mamka zas nadávat, že tady nemáš režim.“

Malá ale zase naschvál: „A nejdu!“

„To teda jdeš!“ Zas na mě čumí tím svým vzdorovitým pohledem. A to její čelo se mně tak nelíbí. Takový vysoký, nehezky.

A vtom na mě holka blbá vyplázne jazyk. Jen tak trochu. Aby viděla, co udělám. A teď toho mám právě dost. Nechám hrnek hrnkem a letím po ní. Jak to vidí, skočí ze židle a maže pryč. Jenže jak je v rauši, narazí do futer u dveří do seknice. Prvně se leknu, protože se skácí jak podřátá, ale hned zas vyskočí a rozeřve se jak tur.

„To máš za to!“ štěknu na ni.

„Máš ju nechat u pastelek, když je hodná, a byl by klid,“ přisadí si děda.

„Ještě ty se do toho motej,“ odbudu ho.

Petruna má rozbitej ret a po puse jí teče krev. Chci ji vzít do koupelny, aby si to umyla, ale jak jdu k ní a chytím ji za ruku, vyškubne se, ještě se po mně ožene a letí do seknice. Zaleze mezi almary a tam bulí.

„Tak si tam buď, však ty vylezeš!“ zakřičím na ni. Já se tam pro ni natahovat nebudu. Beztak zaleze do rožku, tam ani nedostanu.

Sedíme s dědou v kuchyni, v televizi už je po zprávách a Petruna je furt zalezlá. Už si říkám, jestli se jí něco nestalo, aby třeba nakonec neměla otřes mozku.

„Jdi se tam podívat,“ pošlu dědu. Děda se zvedne a zmizí v seknici. Chvilku čekám, pak tam jdu taky.

„Podej baterku,“ otočí se ke mně. Vytáhnu ze stolku baterku a děda svítí mezi almary. „Ona tam usnula.“

„Petruno, vzbud' se,“ volám do díry. Ona ale jen něco zamumlá a zase odfukuje.

Děda to zkusí hlasitějc: „Petruško, no tak, pojď hajat do postele.“ Zašmátrá po ní rukou, zatahá ji za nohu a holka se konečně trochu probere.

Ale i teď si staví hlavu. Chvíli stojíme a přemejšlíme.

„No nic, odtáhneme almaru,“ rozhodne děda. Musíme se do skříně pořádně opřít, je to taková ta stará, černá, po mamince. Co ta pamatuje! Chvilu se nehne, ale jak zabíráme, tak povolí. Když Petruna vidí, že není úniku, skrčí se do koutku, a jak vedou podýl zdi trubky od topení, chytne se jich a nechce se pustit. Chvilku se s ní casnuju, už je úplně probraná, zase řve jak tur, ale utrhnout od topení se nedá. Už na to nemám sil.

„Však ona půjde za mnou, že jo, Petruško,“ natáhne se k holce děda, a ta se ho chytne kolem krku. Položí ji na duchnu u mě v posteli a holka zas hned usne. Jdeme vrátit almaru na místo, ale bože, co ta holka tam má v rožku nataháno za krámy, to jeden neviděl! Těch hraček, omalovánky. I tu mou měchačku, co jsem tak hledala. A jakejsi hadr, všechno v prachu. Sehnu se pro něj, a jak ho zvednu, z hadru cosi vypadne, až to o podlahu cinkne. Jakejsi kamínek, bez brejlí na to nevidím, tak jen tak po hmatu to seberu a strčím do kapsy. Však se potom podívám pod světlem. Děda mně pomůže přetáhnout almaru zpátky, zhasneme a jdeme do kuchyně. Vytáhnou brejle a sednu si ke stolu. Dívám se, co to vypadlo z toho hadru. A ona je to náušnička, a jaká pěkná! Červenej kamínek v žlutým plíšku. Děda si taky nasadí brejle.

„To vypadá jako pravý, má to punc! To ono bude zlatý.“

„Kdoví, jestli to není pravej granát,“ obhlížím to. Kde to ta malá straka sebrala? To jí jen tak do klína nespadlo. Já jsem věděla, že to není dobrý děcko. Z domu to nemá, to poznám, snacha by si zlato na sebe nedala.

„Teď to nech, však se jí ráno zeptáš,“ mávne rukou děda, „mohla to někde najít.“

Kdepak on, toho má Petruna vomotanýho.

Ráno, když Petruna vstane, dělám nejdřív, že nic. I ona je, jak kdyby včerejšek nebyl. Sotva vyletí z postele, začne na sebe oblíkat sváteční punčocháče.

„Kam se chystáš?“ zeptám se jí.

„Do školky, za Leničkou,“ zamečí a dál se oblíká.

„Dneska je sobota. Dneska se nejde,“ odpovím jí. Petruna zamrká. Chvilku jí trvá, než se vzpamatuje. Potom shodí punčocháče, kde spadnou, tam je nechá ležet, a letí za dědou.

„Vezmu ji na krmení,“ řekne. Malá je z toho celá divoká. Hned je oblečená a obutá, jen aby se už už šlo. O snídani se s ní nehodlám dohadovat. Však až bude mít hlad, ona přijde.

Zatím si jdu obstarat kuřata, holku k nim už nepustím. Pokukuju z otevřeného okna na dvůr. Je pěkně teplo, všechno se zelená, ptáčky zpívají, to já mám ráda. Děda kydá zajícům, vyhrabuje hnůj z kotců na zem. Petruna to nabírá na lopatku a hází si to na malej kotouček a vozí k hnojníku.

„Je tam pořád to kuře?“ vyptává se dědy.

„Je,“ příkejvne děda.

„A jak dlouho tam bude?“

„Jen chvilku. Pak se rozloží a už tam nebude.“

Petruna tomu nerozumí: „A kde bude?“

„Nikde, bude z něj hnůj.“

Malá chvilku přemejšlí, potom vyvalí kotouček do hnojníku a letí zas k zajíčárně. Znova nabírá hnůj, ale jen co děda kamsi odběhne, už dělá zase rutyku. Zaběhne k plotu, naškube mokrý pampelišky a strká je skrz dvířka zajícům.

„Necháš toho, vždyť se rozdujou,“ huknu na ni z okna, až se lekne. Jako by včera málo škody nadělala. Jen co si ale myslí, že jsem se přestala dívat, udělá to zas. Naštěstí už jde děda, před ním si ona nedovolí. Otočím se zpátky

do kuchyně a čekám, až se vrátí. Však už jsem na ni nachystaná!

„Ty, Petrunko,“ začnu hezky, když se usadí ke stolu. Asi dostala hlad a čeká, že jí dám najest. Ale to teď nepadá v úvahu. Dívá se na mě s tou svou pootevřenou pusou, jako by se mně chtěla posmívat. „Kdepaks vzala tohleto?“ položím před ni na stůl náušnici. Holka se zarazí. Chvíli na ni civí, nic neříká, pak zas čumí na mě.

„Nikde,“ odpoví nakonec. Je přitom rudá jak rak.

„Když nikde, tak nikde,“ odpovím a tvářím se, jako že nic. „Já jen, že dneska tady budou jezdit četníci. A budou brát do vězení zloděje.“

Vidím, jak se děcko zaraženě dívá. Aspoň něco na ni platí.

„A koho chytí, toho z vězení nepustí,“ přidám ještě schválně. Petruně se zatřepe brada. Jen ať se teď bojí. Otočím se ke sporáku a jdu si klepnout vajíčko na pánvičku.

„Co se tady děje?“ ptá se děda, kterej právě přišel z venku a vidí, že Petruna je celá vedle.

„Ale nic, jen že dneska budou chytat po vesnici zloděje.“

„Furt musíš strašit,“ krouť děda hlavou, jako bych řekla bůhvíco.

„Ale jakýpak strašení,“ odbudu ho. „Jen tak to povídám. Však tady žádný zloděje nemáme,“ mrknu bokem, co na to holka. Kdepak, já jí zamáčknu tipec. A taky že jo. Petruna to najednou nevydrží. Letí ke mně, pověsí se mně za nohu a rozeřve se na celý kolo. Asi by chtěla, abych ji chytila do náruče, ale to já neudělám. „Tak se nám chceš přiznat?“ odsunu ji od sebe. Není schopná slova, jen kejvá. „Tak kdes to zebrała?“ udeřím.

Holka bulí na celý kolo, kloudnýho slova ze sebe nevypraví, sopel jí teče až do pusy, ale nos jí utírat nebudu.

„Tak když to nechceš říct bábičce, tak to pojď říct mně,“ navrhně děda. On je měkkota, když malá zabečí, to on se může posrat. I kdyby mu děcko skákalo po hlavě, on by nic neudělal. A tadleta to moc dobře cejtí. V tu ránu mě pustí, letí k dědovi, chytí se ho kolem krku a šeptá mu do ucha. Očima mě nepřestává sledovat, abych náhodou nepřišla blíž. I tak zaslechnu, co mu šušká. A je to venku!

„Tak tys kradla u bábičky Kovářový!“ To jsem si mohla myslet. V tý seknici to tam sebrala!

Že já jsem ji s sebou k tý Kovářce brala. Co ta si o nás teď pomyslí! Nejradši bych Petruně jednu ubalila, však si zaslouží.

„Co tě to napadlo, holka pitomá,“ chlácholí ji děda. Až se mně udělá zle, jak on ji lituje. A to já nebudu. Teď mám důkaz.

„Ale to víš, že seš teď zlodějka,“ spustím na ni.

A ona jen jak bulí, tak kejvá a vzlyká, až si říkám, že se zalkne.

„Však já tě pošlu ke Kovářům samotnou. A půjdeš to tam všechno říct. A to si nemysli, že stará Kovářka si to nechá pro sebe! To ona všem na tebe poví. Ve školce paním učitelkám. A musíš počítat, že četníky zavolá!“ Schwálně pokračuju dál, jako bych másla ukrajovala. Jen ať se holka bojí. Aspoň se odnaučí. „A budou ti mačkat na nos, aby poznali, jestli seš lhářka.“

Děda vytáhne z kapsy kapesník a utírá jí sople.

„Už toho nech,“ zahučí na mě. Jak kdyby neviděl, co se stalo.

„Ty se jí ještě budeš zastávat?“ vyjedu na něj. A už vidím, jak holce svítí vočiska. Jak je ráda, že děda jde proti mně.

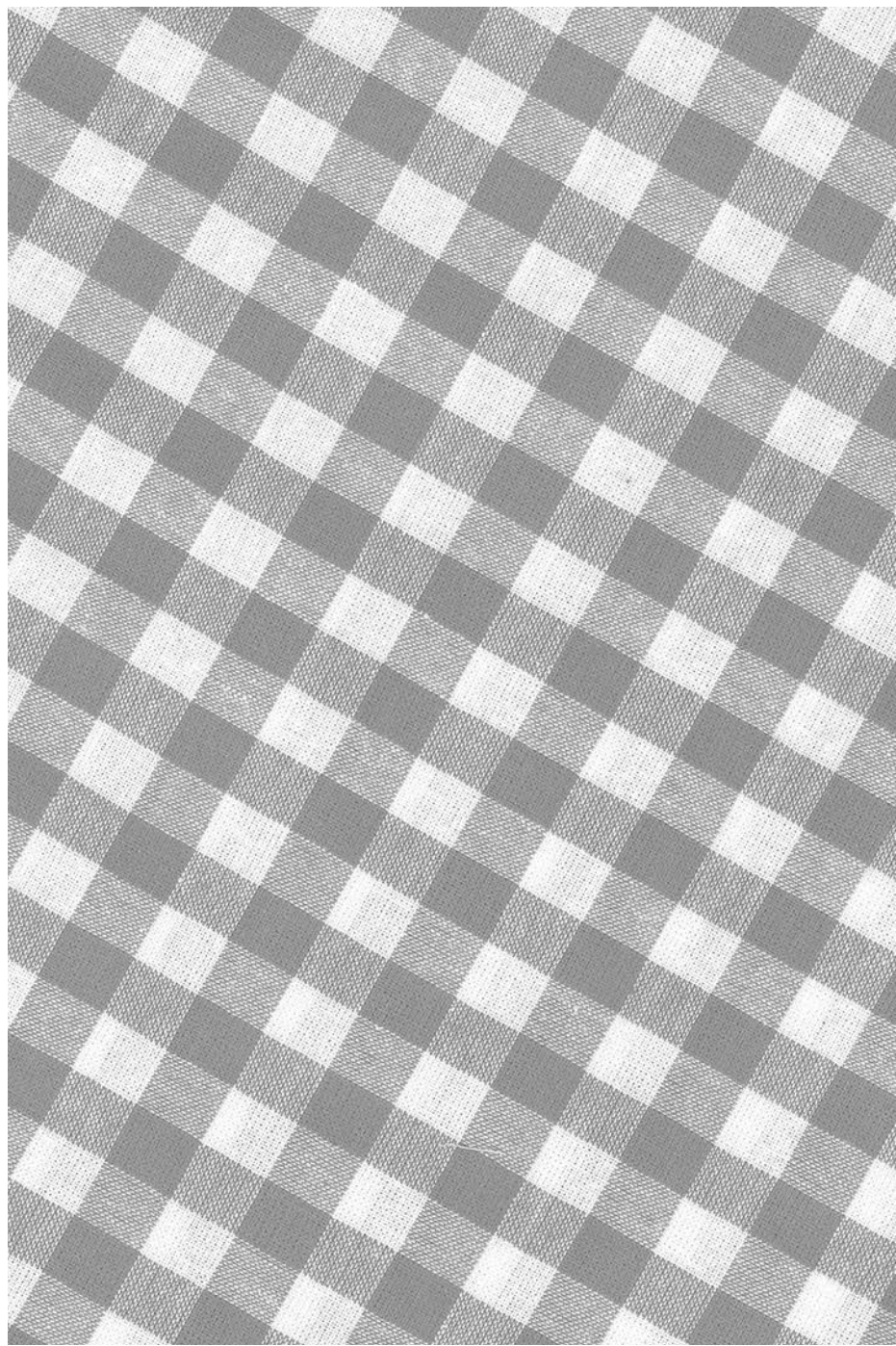
„Tak jí to tam zanes, Kovářka z toho zle dělat nebude,“ mávne děda rukou.

To je mu jedno, co já kvůli tomu děcku zkusím vostudy.
„Já? Já jsem nekradla, co bych to nosila já!“ musím se ohradit. Už jsem dožraná.

„Ty seš kolikrát horší jak ta malá holka!“ štěkne na mě zprudka děda. A to přehnal. To teda jo!

„Tak víš co? Jdi si za Kovářkou sám,“ urazím se, otočím se na patě a jdu z kuchyně pryč. Když se holky zastává, ať se taky postará. O zlodějku. Člověk si říkal, že ta holka jenom lže. Že z toho vyroste. Ale ona i krade! Však ona svatá pravda: *Kdo lže, ten krade*. A já mám na takový lidi čuch. Už od děcka to poznám.

Když pro Petrunu odpoledne přijde snacha, holka k ní letí, jako by jí tady někdo ubližoval. Na moment mě napadne, aby neřekla, že jsem jí ubalila po prdeli, to by zas Alena vyváděla, že takhle se s děckem nesmí. Ale Petruna na to už našťěstí zapomněla a táhne mamu ke kuřatům. Pak se zarazí, z ničeho nic, ztuhne, zaklepe se jí brada a do očí se jí hrnou slzy. A snacha hned, co že se tý její chuderce děje. Nejradši bych jí pěkně od plic řekla, jaká ta její Petruna je. Čeho u ní dosáhla tou svou výchovou. A že jí doma roste malá zlodějka. Ale radši držím hubu. Jen ať si na to přijde sama. I když jí to bude trvat. To jen já jsem to hned poznala. Marná snaha, s tou Petrunou už nikdo nic nenadělá.

**Kdo to zas
vyzváni v neděli
dopoledne?**

Nechce se mně, ale musím se zvednout. Stejně je teď ve fotbale přestávka a komentátoři žvanijou ty svoje pičoviny. Už od vchodových dveří vidím, že u branky stojí Bohoš Vavírek. Ráno bylo pět pod nulou, mám na sobě jen trenky a pantofle, tak na něj kejvnu, ať jde dál, však jsem na noc nezamykal.

„Ty, Laďo, nezabil bys nám?“ volá už cestou k baráku. Se zabijačkama se letos roztrhl pytel. Zapálím si cigáro, když už tady stojím, a zavolám do chodby:

„Marcelo, dones kalendář!“

Potom se otočím na Vavírka: „A na kdy to chcete?“

To už je Marcela s kalendářem u mě. Pozdraví se s Vavírkem, setře mě pohledem a otočí se zpátky do baráku. Zas jí vadí, že hulím, to už poznám. Ale ať si remcá. Na to jí kašlu. I když už má pořádněj buben, všimnu si, jak se Vavírek rád podívá. Však co, zezadu je pořád pěkná, vlasy pod lopatky a kozy jí v jiným stavu ještě povyroستly. To se mně taky líbí. Ale co jí má co vočumovat Vavírek? Radši za sebou trochu přivřu dveře.

Listuju umaštěným kalendářem a hledám, kterou sobotu mám volno. Vidím, že všude je plno až do Vánoc.

„A co teď v neděli?“ zeptám se. Vavírek chvílku přemejšlí, pak ale zakroutí hlavou: „Ty, Laďo, to by Heluna asi

nechtěla. Ona má ráda, když je to na nedělu už sklizený, v pondělí jde ráno do práce...“

Chvilí jen tak stojíme a jsme zticha. Vavirek civí, já párkrát potáhnu startku.

„A kolik to má váhy?“ zeptám se nakonec, „že byste to ještě krmil přes Vánoce, a pak bysme to bouchli hned po Novým roce...“

„Kdepak, přes Vánoce, to já už živit nebudu,“ ošívá se Vavirek, „už to má takovejch dvě stě padesát kilo, vono pak už je to moc sádelnatý, ženský nadávají, děcka to nechcou. A potřebujeme maso na svátky.“

Znova zalistuju kalendářem: „Tak leda teď v sobotu, to zabíjím ráno od pěti Střechovi, tam budu tak do půl dvanáctý, tak co vo půl jedný, že bysme to píchli?“ Vidím, že to Vavirkovi není po chuti, ale co může dělat. „Nebo si teda řeknite Peterkovi,“ pokrčím ramenama. To je druhej řezník v dědině. Ale lidi ho moc neberou. Dost se prej zkasil. Když s tím začínal, byl rád za kšeft. Upejpal se brát si, všude chodil na čas, ale pak to prej bylo čím dál horší, narostl mu hřebínek. Starej Brabec si mně jednou stěžoval, že mu řekl, ať si vybere maso na vejslužku, a on že prej bez skrupulí sebral celou panenku! To nejlepší maso! A taky prej lidem od něj nechutná tolik, jako když jim to namíchám a ochutím já.

Však jsem se taky učil ještě jako malej kluk, od taty. A ten byl vyhlášenej řezník široko daleko! Celý zimy jsme mívali v neděli doma k obědu zabijačky. Nebylo jediný soboty, kdy by ho někde nebrali. Kolikrát mu teď v duchu blahorečím, že mě to všechno naučil. Od jara do podzimu je práce se zedníkama, co tady má Smejkal stavební firmu, ale v zimě bejvám rok co rok na pracáku. Smejkal tolik zakázek nemejvá, sám je rád, že se uživí. Nebejt zabijaček,

tak to doma neutáhnu. A zvlášť teď, když je na cestě čtvrtý děcko.

Bohóš chvílku voprnduje, pak se konečně rozhodne: „Tak teda tu sobotu odpoledne.“

Poznačím si ho do kalendáře. „Tak domluveno,“ přikejvnu.

Vavirek se otočí a jde pryč, po chodníku mu na zmrazku málem podjedou nohy, ale vybalancuje to. Trochu mě to sere, ta dlažba, ve stavebninách tvrdili, že je to protiskluzový, ale náš Pavel na tom taky minulej tejděn hodil pěknou držku.

Zalezu do baráku a zajdu dolů do kotelny přiložit, už je to tak akorát. Teprve potom se vrátím do kuchyně. Do oběda zbejvá ještě hodinka, tak si jdu z lednice vytáhnout pivo, abych měl co k televizi.

„To s tím nemůžeš počkat po jídle?“ pustí se do mě Marcela. Zas se chce hádat, už to na ní poznám. Ten jinej stav jí leze na mozek. Raději jí na to neodpovím. Sednu si zpátky do křesla a přepnu program. Slyším, jak je u vaření vzteklá, řve na Pavla, ať jí přijde pomoct. Ten se ale pořád neozývá, i když jí musí slyšet. Kolikrát si říkám, že jsem neměl dělat takhle spojenou kuchyň s obývákem, že to nedělá dobrotu. Člověk nemá u televize chvílku klid. Mám už rozmyšlený, že bych tady na jaře postavil příčku, zas tolik práce by to nedalo. Ale teď to před Marcelou ani nevytahuju, to by mě hnala, že jsme sotva dostavěli a zabydleli se a já to zas hned předělávám.

„Tak do hajzlu, Pavle, neslyšíš mamku?“ Zařvu, až se zatřese kuchyň.

„Co je?“ došourá se otráveně Pavel. Nejradši bych mu vrazil po hubě, jak se tváří. Patnáctiletej floutek, a takhle si dovoluje.

„Dones brambory ze sklepa,“ podává mu Marcela kýbl.

„A kolik?“ zeptá se Pavlin jak pitomej.

„Kolik asi?“ utrhne se na něj, „plnej!“

Pavel protočí oči: „Ach jo, kdo to má furt tahat?“

Když slyším ty jeho kecy, popadá mě vztek. „Jestli to nechceš tahat, tak to netahej. Ale taky se sbal a vypadni!“ zařvu na něj. Marcela po mně šlehne očima, jako bych mu chudáčkovi ubližoval. A ona taky. Je vzteklá, že děcka nepomáhají, ale sotva na ně huknu, už je zle. Jestli se jí nelíbí, že se jí zastávám, tak ať si pak nestěžuje. Pavlin už raději ale drží hubu a jde do sklepa. Moc dobře ví, že si pro ránu nejdu daleko. Za chvíli je zpátky, postaví kýbl na stůl a chystá se zmizet.

„A kdo to vokrájí?“ zastaví ho Marcela.

„Já jsem to dotáhl. Tak ať jde krájet Baruna.“

„Ta hlídá Lukáška, sedni k tomu a krájej. A ať je to hotový!“ Marcela se s ním taky nemaže, praskne nožem na stůl a otočí se k lince. Zástěru má na břichu celou od mouky, jak obaluje řízky, však se s takovým bubnem už sotva otočí.

„Toho je jak pro armádu,“ brblá ten blbeček a myslí si, že ho neslyším.

„Cos to říkal, spratku?“ vyjedu. Cejtím, jak se mně žene krev do spánků.

„Že jste si neměli udělat tolik děcek, když se o ně nechcete starat,“ zahučí a civí mně přitom do obličeje jak nějakému debilovi.

„A dost!“ zařvu, až se Pavlin lekne.

„Musíš pořád tak ječet?“ pustí se do mě Marcela. Tím mě fakt nasere.

„Tak já se tě zastávám a nakonec su já ten špatnej! Víš co? Příště si to s ním vyříd sama!“ zvednu se a prásknu dveřma. Pak si uvědomím, že jsem nechal na stolku u televize

pivo a vrátím se pro ně. Pavel i Marcela jsou zticha. Marcela smaží řízky a Pavel okrajuje brambory. Jindy bych si vzal na ochutnávku čerstvě udělanej řízek ještě před obědem, jen tak do ruky. I teď mám chuť, ale vyseru se na to. Poslouchat další pindy, že všechno sežeru, než bude oběd, to fakt ne. To si radši nechám zajít chuť.

V chodbě se oblíknu do starejch tepláků a jdu do kotelny. Sednu si tam na špalek, co mám na štípání třísek, dívám se, jak skrz dvířka u kotla problikávají plameny, upíjím pivo a mám klid. Ani mi nevadí, že už je pivo teplý. Ať se tam nahoře sežerou. A Marcela taky. Pořád vykládala, že tak lehko už do jinýho stavu nespadne, že už si nemusím dávat takovej pozor jako zamlada, a takhle to dopadlo. Slítla do toho jak nic. Počtvrtý! Ale pryč bych jí to dát nedovolil! To zas ne! Chlap se má o děcko postarat. Však teď budu mít kšeftu víc než dost. I když su vedenej na pracáku, beru bokem malý fušky. K tomu ty zabijačky, lidi pětistovku dají vždycky, masa taky něco málo. Tak co.

V sobotu ráno před pátou vyrazím ke Střechovi. Zima je jak v psirni, ale tak to má na zabijačku bejt. Sice ještě není sníh, ale takový dva tři pod nulou budou. A dobře tak. Jak je trochu teplo, lezou po mase muchy, ani tak dobře nevychladne, jak by mělo. V létě zabíjím jen, když je nejhuř. Třeba když si prase zlomí nohu, s tím se nic nenadělá, to se musí porazit, i kdyby byl červenec. Ale když chce někdo na léto jen tak, to nedělám rád.

Tonda už stojí před vratama a čeká na mě. Je to poctivej chlap, pořádněj, má to sice doma malý, v kůlni takovej chlívěk, že se tam to prase sotva otočí, ale pořádek. Alena už má taky všechno připravený, je tam ještě jeho švagr, jezdí každej rok pomáhat, tak už se taky známe. Tonda